

Referat fra Ledersamling 2017 på Kringler Gjestegård

Ledersamlinga 2017 ble avholdt 18. og 19. oktober i naturskjønne omgivelser på Kringler Gjestegård, Maura. Samlingen startet med velkomsthilsen fra både ordfører Jan Håvard Refsethås og leder i TYR Akershus, Kristen Svarstad.

Leder i TYR Akershus innledet blant annet om landbruket i Akershus og utviklinga i storfeholdet i fylket før han ønsket oss hjertelig velkommen.

Generell informasjon fra styreleder og dagligleder.

Styreleder Leif Helge Kongshaug innledet med å hilse Ledersamlingen med et ønske om et godt og konstruktivt møte med gode diskusjoner.

«TYR er fremdeles en organisasjon i vekst og vi skal være med der det skjer. Vi må ikke la andre organisasjoner vi er «i slekt» med ta avgjørelser uten at vi er med. Vi skal handle strategisk og vi skal tenke gjennom vår strategi.»

De strategiske dokumentene er i all hovedsak styrets ansvar, men det er viktig at alle deltar. Det skal derfor brukes noe tid på prosessen med revidering av strategiplanen på denne ledersamlingen. Strategien skal hjelpe oss til å finne vår posisjon. Men vi skal være klar over at de andre organisasjonene også posisjonerer seg ut fra det styrkeforholdet som gjelder – det vil si vi har fått «mer» styrke. Vi har fått «mer» styrke blant annet fordi vi opptrer enhetlig. Våre «kamper» skal vi ta internt, men utad skal vi stå sammen.

Etter et Stortingsvalg må vi ta det som gjelder til etterretning og posisjonere oss ut fra det. Situasjonen på Stortinget er at regjeringen må ha med seg begge støttepartiene for å få flertall – dette er en mer krevende situasjon. Vi har hatt god kontakt med medlemmene i Næringskomiteen. Noen gode samarbeidsparter har nå gått ut. Noen nye kommer inn. Men vi ser at vi fortsatt har mulighet til å påvirke og komme med innspill.

Vi ser nå at tema begynner å bli overproduksjon av ammeku, men fortsatt mangler vi mellom 40 og 50 000 ammekyr. Vi skal følge med på utviklingen og være obs i forhold til dette. Men samtidig skal vi huske at når det snakkes om fare for overproduksjon så er det delvis en fordekt kamp om budsjettmidler.

Tyr som organisasjon: fra 2012 til 2016 har vi økt fra 12 mill til 22 mill. Vi har også oppdatert alle styrende dokumenter. Forholdet vårt til de andre i landbruksfamilien er viktig. Vi har klart å få til veldig mye uten støtte fra resten av denne familien. Vi har kommunisert at ammekua er løsningen:

- Fra ubetydelig til den produksjonen som sitter på løsningen
- Denne produksjonens rettmessige plass i det norske landbruket
- Kampen om midlene i jordbruksoppjøret
- Klima og Helse
- Kommende Strategi

Seminsalget er økende. Dette er et resultat av godt avlsarbeid. Men også at det har kommet på plass et kvalitetstillegg, samt at dette har kommet inn i avlsplanen på melkebruket slik at en benytter kjøttfesemin på melkekyr som ikke skal benyttes i melkeproduksjonen.

Vi er avhengige av avlsfremgang. Eksempler fra siste årsmelding viser at avls-fremgangen er god for mange, mens andre raser har større utfordringer. For å gjøre oss fortjent til de midlene vi er tildelt må vi rapportere avlsfremgang til departementet. Registreringer er bakgrunnen for avlsfremgang – og her har vi en del å gå på.

Avslutningsvis ønsket styreleder lykke til med Ledersamlingen og håpte på et like bra møte som Ledersamlinga 2016.

Orientering fra daglig leder

Oddbjørn Flataker startet med å presentere administrasjonens to nye medarbeidere: Eli Hveem Krogsti, som er vikar for Christina, og Julie Vaagaasar som er vikar for Lina.

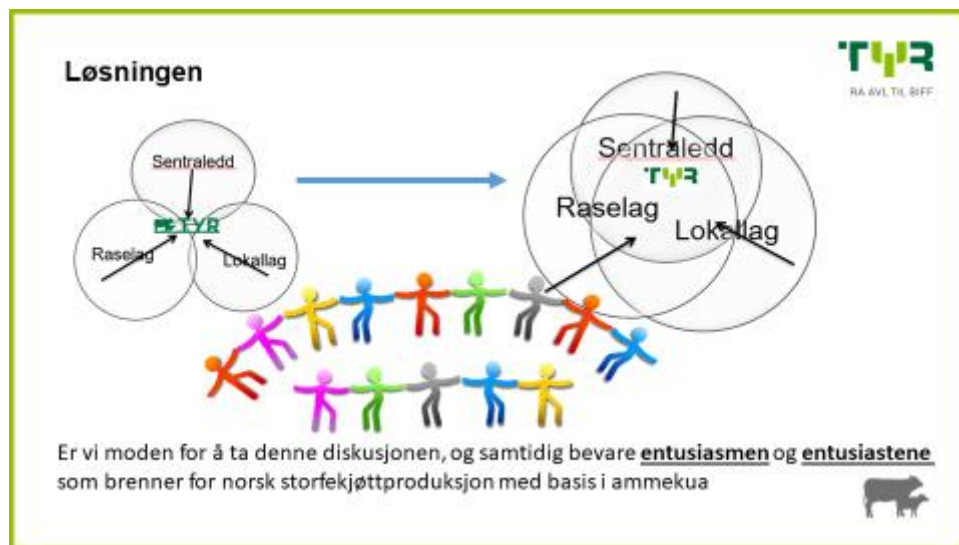
Deretter gjennomgikk han hele administrasjonen med oppdeling i team avl og informasjon og organisasjon. Han understreket at vi fortsatt er en liten administrasjon i forhold til de oppgaver som hviler på oss. Videre orienterte han om samboerskapet med Norsvin og Geno som nå har fått navnet Senter for avl og bioteknologi, og at dette er svært positivt for TYR og avlsarbeidet i Norge generelt.

Rapport fra hvordan vi ligger an i forhold til vedtatte arbeidsmål var delt ut i mappene, så dette ble ikke gjennomgått fra talerstolen.

Daglig leder valgte å bruke tid til å si noe om de fremtidige utfordringene vi ser i dag

- TYR er avhengig av offentlige tilskudd til å drive nasjonalt avlsarbeid.
- Det er ikke gitt økte midler over posten 74.11 i statsbudsjettet de siste 5 årene
- Kamp internt om midler mellom organisasjonene.
- Sponheim-utvalget har foreslått at tilskudd til avlsorganisasjoner fjernet.
- Vi må i enda sterkere grad enn tidligere dokumenter ΔG
- Hvordan vi best utnytter våre ressurser i forhold til avlsframgang vil sikkert bli et tema framover.
- Krav til gjenbruk av genetikk fra norsk avlsarbeid vil det muligens bli satt fokus på.
- Vår genetikk må i enda større grad enn i dag bli en del av løsninger knyttet til klima
- Ny seminteknologi (KS) kan gis oss nye muligheter. [Lenke](#)
- Ammekuproduksjon er det viktigste virkemiddel for å dekke et nasjonalt underskudd på storfekjøtt og opprettholde distriktslandbruket,
- Avl og avlsframgang er et virkemiddel og ikke et mål.

Dagligleder stilte også spørsmålet om vi er modne nok til å ta diskusjonen om vår organisasjon samtidig som vi bevarer entusiasmen og entusiastene som brenner for norsk storfekjøttproduksjon med basis i ammekua.

Orientering fra fylkes og raselag om aktiviteten siste år

Orienteringen viser en stor og god aktivitet i de ulike lagene.

DET BLE AVHOLDT SEPARATMØTER FOR RASELAGENE OG FYLKESLAGENE – DET FORELIGGER EGNE REFERAT FRA DISSE MØTENE.

Revidering av TYRs strategiplan mot 2025

TYR strategiplan TYR 2020 ble første gang vedtatt av styret i 2010. Revidering av planen var arbeidsmål i 2012, og planen ble revidert 2012/13 med sterk involvering av rase og fylkeslagene. Den ble vedtatt av styret i 2014 og blir årlig revidert. Posisjonen finansielt og organisatorisk er vesentlig styrket. Tiden er nå inne for å vurdere en strategisk ambisjon/prioritere for tiden fremover. Utvikling og styrkning av organisasjonen

Tyrs utgangspunkt/dagens situasjon > Definere strategisk ambisjon >Utvikle strategiske og operative mål

For å sikre god deltagelse og involvering i arbeidet presenterte styremedlemmene Torill Helgerud og Inger Johanne Bliigaard et gruppearbeid.

Oppgave 1 lød som følger:

[TYR mot 2025](#)

[Visjon](#)

Norsk storfekjøttproduksjon – Bærekraftig og lønnsom.

- a. Hva betyr dette for TYR som organisasjon?
- b. Hva betyr dette for medlemmene?

Forretningside

TYR skal være en sterk, slagkraftig og synlig avls- og interesseorganisasjon for våre medlemmer.

TYR skal drive kunnskapsbasert avl for å få frem *dyr* med attraktiv *genetikk* nasjonalt og internasjonalt.

Norsk storfekjøttproduksjon skal være basert på funksjonelle dyr med stor kapasitet til å produsere kjøtt på grovfôr og beite. Denne produksjonsformen skal ivareta klima og kulturlandskapet.

- a. Hvordan skal TYR bli en sterk, slagkraftig og synlig organisasjon?
- b. Hva skal vi legge i begrepet «funksjonelle dyr»?
- c. Hvordan skal vår produksjon best i vareta klima og kulturlandskap?

Svarene ble presentert i plenum på den måten at noen grupper la frem sitt svar på hvert spørsmål. Alle svar er levert inn til gruppa som jobber med strategiplanen.

Del 2 av gruppearbeidet var tre ulike oppgaver hvor hver gruppe fikk en oppgave.

Vektregistrering

Avlsarbeidet skal være faktabasert og styret i TYR har ansvaret for at avlsarbeidet gjennomføres i tråd med vedtatt planer og delegerte myndighet. Det organiserte avlsarbeidet gjøres i dag for rasene Charolais, Limousin, Angus, Hereford og Simmental.

Som kjent får TYR tildelt statlige midler for ansvaret og jobben med å få dokumentert fremgang i norsk genetikk på disse kjøttferasene. Det er godt mulig at raser hvor det ikke kan dokumenteres avlsfremgang, ikke vil kunne prioriteres fremover. Dette har med legitimiteten for offentlige midler å gjøre.

For å kunne dokumentere fremgangen og forsvare midlene, må vi få økte vektregistreringer. Gjelder både bruk i renavls- og i krysningsbesetninger.

En annen viktig grunn for at vektregistreringene bør økes er trygghet og økonomi hos den enkel bonde, som skal benytte norsk genetikk. Få større sikkerhet for indeksene som presenteres for å øke attraktiviteten på tilbudte norsk semin. Større sikkerhet = tryggere å bruke i egen besetning.

Hvilke tiltak kan igangsettes for å få økte vektregistreringer ute i besetningene?

Medlemsvekst

I strategidokumentet sier vi at det bør være naturlig for alle som har kjøttfe/ammeku å være medlem i TYR. Videre er vårt overordnede mål for medlemsvekst at 70% av medlemmene i SFK skal være medlemmer i TYR innen 2025.

Hvilke tiltak kan/bør igangsettes for å få til en god medlemsvekst?

Avlsrådgivning på kjøttfe – TYR skal sitte i førersetet, eller?

Med en stadig økende ammeku-populasjon, er signalene at det er stort behov for avlsrådgivning på området. Avlsplaner for både reinrase og krysningsbesetninger er nå tilgjengelig i SFK. Styret tenker at TYR som avlsorganisasjon bør ha ansvaret for innholdet i avlsrådgivning som tilbys/skal tilbys. Vi tenker at dette skal være en kjøpt tjeneste som kan ha flere nivåer og ønsker oppstart fra 2018.

Hvilket behov, slik dere ser det, er det for en slik tjeneste samt hvilke tips/råd har dere til oss i prosessen videre?

Dag 1 ble avsluttet med at årets ammekuprodusent Gyrd Nannestad kom og fortalte litt om hvordan det har gått for han, og gutta hans på Refling siden de mottok prisen på TYRs årsmøte i mars. Blant annet har de fått tre okser inn på test på Staur – noe som er en ny og spennende erfaring for dem. Men de har også kjent litt på at alt ikke går på skinner hele tiden med omløp på kviger inseminert med Full French okse.

DAG 2

På dag to var det satt av tid til to fagforedrag i tråd med TYRs satsningsområder klima og grovfôr/beitebruk.

Først ut var nestleder i Norges Bondelag Bjørn Gimming, deretter var det Morten Tofastrud fra Høgskolen i Innlandet. Begge presentasjoner ligger vedlagt.

Orientering fra økonomiutvalget – forslag så langt

Erling Gresseth presenterte økonomiutvalgets arbeid så langt.

✓

TYR
FRA AVL TIL BIFF

Tiltak 1

Utnyttelse av beite og grovfôrressurser.

- ✓ Norsk storfekjøttproduksjon må ha sin basis i å utnytte norske gras og beiteressurser.
- ✓ I dag er det store areal som i dag kunne utnyttes bedre som beiteareal både som innmark- og utmark som kan utnyttes bedre i alle soner i tillegg til grovfôrareal.
- ✓ AK tilskudd og beitetilskudd er viktig stimuli til å opprettholde gras og beiteressursene.
- ✓ Arealets produksjonsgrunnlag må i større grad legges til grunn for utbetaling av tilskudd.

TYRs forslag til tiltak:

- AK tilskudd økes med kr 40 sone 1. og med kr 20 i sone 3 for areal som ikke brukes til korn og grønnsaker
- Beitetilskudd innmark økes med kr 250 til ny sats kr 600
- Utmarkstilskudd økes med kr 250 til ny sats kr 878
- Det må og stimuleres til at det utarbeides beitebruksplaner for alle fylker i Norge slik at en oppnår økt bruk av utmarksbeite.

TYR
FRA AVL TIL BIFF

Tiltak 2.

Kvalitetstillegg.

- Dagens innretning i kvalitetstillegg endres til at innslagspunktet starter på O+ med dagens sats på kr 7,50.
- Ny sats for R- økes med ytterligere kr 2,50 til totalt kr 10.00

Tiltak 3

Driftstilskudd

- Driftstilskudd ammeku økes slik:
- Sone 1-4 øker fra dagens sats til 3600 (+218) Sone 5-7 øker fra dagens sats til kr 4000(+368) med maks sats ved 60 kyr.

Det ble en del diskusjon rundt tiltak 2 – kvalitetstillegg, da mange føler det som «feil» at TYR skal fremme forslag som vil «ramme» Hereford og Aberdeen Angus

Norsk Aberdeen Angus ber om at det protokollføres at de er sterkt imot Tiltak 2. De er ikke imot økningen, men vil ikke ha endring på klasse. I forhold til Driftstilskudd kom det innspill

om at det er de første dyra som bærer den største kostnaden og at det kan være ønskelig med et trappesystem hvor for eksempel første trinn er på 25 dyr istedenfor å øke makstaket fra 40 til 60 dyr. Det er viktig at den enkelte ser på det ressursgrunnlag en disponerer før en øker antall dyr, men det skal være mulig å bli så stor at en kan leve av en ammekuproduksjon

Tiltak 4.
Driftsvansketilskudd

- For å opprettholde areal som er lite rasjonelt å drive innføres et driftsvansketilskudd i alle soner
- Dette vil bidra med å ivareta høsting og beiting som ikke er rasjonelle. I tillegg vil dette og bidra til å opprettholde distriktsjordbruket. Areal som skal inngå i dette vurderes av tilskuddsmyndighet ut i fra kriterier når det gjelder størrelse og helling av arealet.
- Ny sats kr 500 per dekar.

Tiltak 5.
Økt tilskudd norsk kjøttfeavl

- TYR er så vidt vi kjenner til den eneste avlsorganisasjon som har jobbet målrettet med å avle på dyr knyttet til grovforopptakskapasitet og forutnyttelse. Disse krav går i dag inn i rangtallet med en vektlegging på 40-47 % ved utvelgelse av nye seminokser fra teststasjonen.
- TYR har i en årrekke påpekt viktigheten av vårt avlsarbeid for storfe kjøttproduksjon med basis i disse egenskapene. Vi mener derfor at det tilskudd til norsk kjøttfeavl må økes slik at vi og kan ha mulighet til å øke vår avlsforskerkompetanse.

TYR mener at kravet finansieres med økte midler over jordbruksavtalen

I forhold til driftsvansketilskudd ble det spilt in at dette kanskje burde kalles kulturlandskapstilskudd. Det ble da svart at en har valgt å benytte den ordlyden departementet selv bruker

Tiltak 6.
Økt tilskudd husdyr/ammeku.

- Tilskudd husdyr skal stimulere til økt produksjon, og bør stimulere til økt produksjon der ressursene er. Den største utfordringen i norsk landbruksproduksjon er nå et stort underskudd på mordyr storfe. Det er derfor avgjørende at det stimuleres til økning i mordyr tallet.
- TYR ber derfor om at tilskudd for ammeku økes med kr 600 per mordyr.

Tiltak 7.
Distriktstilskudd kjøtt

- Det innføres og distriktstilskudd kjøtt soen 1 med kr 2,50 per kg

Innspill om at argumentet om miljø og transport kanskje ikke er så bra med tanke på slakteristrukturen. Økonomiutvalget svarer at de vil jobbe for å finne en balanse.

Tiltak 8. Andre tiltak.

8.1 Sats for tilskudd avløsning

- TYR ber om at satsene for de ulike dyreslagene justeres slik at de i større grad tilsvarer det reelle arbeidsforbruket. For ammeku vil dette innebære å heve satsen til kr 1500 for 1-60 dyr.

8.2 Produksjonskrav og driveplikt av arealet.

- TYR er glad for at Stortinget opprettholder produksjonskravet til areal for å få tilskudd. TYR ber derfor om at myndighetene handhever regelverket om driveplikt av jordbruksareal.

8.3 Godkjenne Tiroler Gråfe som ammeku på melkebruket.

- TYR har sammen med Norsk Tiroler Gråfeforening i mange år tatt opp saken med å få godkjent rasen Tiroler Gråfe som ammeku på mjølkebruket både med mat- og landbruksdepartementet og Landbruksdirektoratet.
- I forbindelse med fjorårets jordbruksforhandlinger ble det vedtatt at slike saker nå skal fremmes av avtalepartene i jordbruksoppgjøret. TYR ber om at saken fremmes på nytt i de kommende forhandlingene slik at rasen Tiroler Gråfe blir godkjent som ammeku og på mjølkebruket og kommer inn under definisjon ammeku i gjeldene avtale.

Ingen kommentarer til de generelle punktene.

Proessen fremover ble gjennomgått:

- November –revidert forslag fra økonomiutvalget presenteres styret
- Revidert forslag sendes på høring med frist 05. januar 2018
- Møte i økonomiutvalget 10. januar 2018
- Vedtak i styremøte 25. januar 2018

Det kom en del reaksjoner på at ikke raselagene skal få tilsendt økonomiutvalgets utkast på høring. Tanken bak dette er at alle er medlemmer av et fylkeslag og fylkeslagene har ansvar for å høre på alle innspill før de sender fra seg. Men økonomiutvalget tar med seg innspillet

Oppsummering og avslutning

Ordfører takket for et godt og konstruktivt møte.

Daglig leder valgte å fokusere på ammekua og klima i sin oppsummering. Han presenterte TYRs vedtatte kommunikasjonsmål i klimaarbeidet

1. Storfekjøtt produsert under norske forhold er dobbelt så klimavennlig som gjennomsnittet på verdensbasis.
2. Avlsarbeidet på ammeku i Norge har hatt sin basis i å avle fram dyr med stor grovfôropptakskapasitet (GFO) og fôrutnyttelse (FUP). Seleksjonen inn i avlsarbeidet gjøres ut ifra disse forutsetningene. Ei velfungerende og effektiv ku gir det beste utgangspunktet for en klimavennlig produksjon.
3. Funksjonelle og friske dyr er en forutsetning for en effektiv storfekjøtt-produksjon. Norsk ammeku kjennetegnes ved en generelt god helsestatus og god funksjonalitet. Gjennom vårt målretta avlsarbeid jobber vi kontinuerlig med å gjøre norsk ammeku mer klimavennlig

4. I Norge har vi et rikt beite- og grasgrunnlag. Effektive beitende ammekyr utnytter gras og grasvekster til produksjon av kjøtt som er klimavennlig i forhold til import. Storfekjøtt produsert på norske beiteressurser er med på å sikre tilgang på bærekraftig proteinressurser som verden trenger mer av i framtida.
5. Gjennom økt kunnskap om klimabesparende tiltak i ammekuproduksjonen, skal vi være en aktiv bidragsyter til å nå mål om redusert klimagassutslipp fra norsk jordbruk innen 2030.

Styreleder Leif Helge Kongshaug valgte i sin avslutningstale å rose Ledersamlingen 2017;

- Den var tidseffektiv
- Det ble jobbet med hvordan få TYR til å bli en sterkere organisasjon
- Faglig påfyll
- Sosialt påfyll

Konklusjon i forhold til samlinga på Kringler er at den har vært veldig vellykket. Vi har hatt god tilrettelegging og gjennomføring ved ordfører og en veldig koselig middag. Tusen takk til TYR Akershus for det arbeidet som er gjort på forhånd for å legge til rette. Møtet blir ikke det samme uten at deltagerne deltar på den måten det er gjort her – veldig bra. Reis hjem med en positiv balast – og lykke til med det gode arbeidet.